

„ROMA EST PATRIA OMNIUM”

– JOGHALLGATÓK TANULMÁNYI KIRÁNDULÁSA OLASZORSZÁGBAN

A RÓMAI JOGI TANSZÉK SZERVEZÉSÉBEN –

Roma est patria omnium, azaz *Róma mindannyiunk közös hazája* – áll Lászlai János (1448–1523) gyulafehérvári kanonok és római magyar gyóntató epitáfiumának utolsó sorában, melyet a római Santo Stefano Rotondóban (Szent István körtemplomában, vagy, ahogy csak röviden emlegetik, a magyarok templomában) található sírján olvashatunk. E szellemben indult útnak „haza” az európai kultúra bölcsőjébe 2014. október 18-án joghallgatók egy kis csapata is. A csoport vezetői, Dr. Pozsonyi Norbert és Tóth Sándor Máté tanár urak, az élménypedagógia módszerét alkalmazva azt tűzték ki célul, hogy a hallgatók egy hét alatt minél többet felfedezhessenek és megismerhessenek az ókori, a középkori, a reneszánsz és a barokk Itáliából, mindenekelőtt Róma városából, valamint az itt rejlő, a magyar utazó nagyközönség számára sokszor alig ismert magyar emlékek gazdag tárházából.

Prato della Valle, Padova

Rómába indulva csaknem egynapos buszút várt a lelkes társaságra, amely azonban már önmagában nem volt látnivalóktól mentes. Néhány órás pihenő után **Padova** városában, ahol többek között megnéztük a Prato della Valle csodás szoborparkját, valamint a Szent Antal-bazilikát, az Appennineket átszelve romagnai és toszkán tájakon át érkeztünk meg a kora esti órákban római szállásunkra. Másnap reggel kipihenve léptük át először a reneszánsz **Róma** kapuját, a Porta del Popolót és érkeztünk meg a Piazza del Popolóra, ugyanúgy, ahogy egykor például Goethe, vagy a konklávéra érkező Bakócz Tamás látta meg először Róma városát. Innen a **Vatikán** felé vettük utunkat, ahol a Vatikáni Múzeumok szinte végeleáthatatlanul nagy és gazdag kiállításai (a Laokoón-szoborcsoport, Augustus szobra, a Sixtusi-kápolna, Raffaello

stanzái, a Borgiák lakosztálya – hogy csak néhányat említsek a legnevezetesebb látnivalók közül) elegendő szellemi táplálékot nyújtottak egy napra, de még így is jutott kellő energia arra, hogy a késő délutáni órákban megtekintsük a Szent Péter teret és az Angyalvárat.

A Szent Péter tér kollonádjai alatt

Tevere

A keddi napon ismét buszra szálltunk és meg sem álltunk **Pompejiig**, ahol testközelből ismerhettük meg egy ókori római város hétköznapijainak jellemző színtereit: a lakóházakat, előkelő villákat, boltokat, gyorsétkezdéket, pékséget, mosodát, amphitheatrumot, színházakat vagy éppen a bordélyházat, és természetesen a politikai és vallási élet legfőbb színterét, a fórumot is. Campaniai kirándulásunkat (Nagy Lajos királyunk nyomdokain haladva) **Nápolyban** zártuk egy körsétával, érintve többek között a Castel del Nuovót, a Castel dell'Ovót, a Piazza del Plebiscitót és a Pallazzo Realét.

Csapatunk Pompeji Forumán (háttérben a Vezúv)

Szerdán és csütörtökön folytattuk Róma megismerését. Szerdán ismét a Porta del Popolón léptünk be a városba, majd a reneszánsz Róma egyik sugárútján, a Via del Corsón érkeztünk a város szívébe, a Piazza Veneziára (az egykori Mars mezőre). Útközben szemügyre vettük Marcus Aurelius diadaloszlopát, majd a térre érkezve már szemben is találtuk magunkat II. Viktor Emánuel monumentális emlékművével, továbbhaladva pedig – Bangha Béla 20. századi jezsuita páter útinaplóját felidézve – megérthettük, miben rejlik „Róma lelke”. Hiszen alig tettünk néhány lépést eme a 19–20. század fordulóján épült emlékműtől, máris a Michelangelo által tervezett Capitolium téren találtuk magunkat, ahonnan szintén csak néhány métert kellett megtenni, hogy lepillanthassunk a Forum Romanum romjaira és a Colosseumra, valamint áttekintsünk a Palatinusra. A Capitoliumi Múzeumokban pedig Marcus Aurelius lovas szobrával és a Romulust és Remust tápláló híres anyafarkasszoborral találkoztunk. Így egyetérthetünk Bangha páter azon megállapításával, miszerint talán nincs még egy városa a világnak, ahol ennyire sűrűn, szinte karnyújtásnyi távolságban szemlélhetnénk meg több évezred művészetét, kultúráját.

Colosseum

Santo Stefano Rotondo

Caesar Forum (háttérben II. Viktor Emánuel emlékműve)

Traianus oszlopa

A nap hátralévő részében felkerestük a Santo Stefano Rotondót, a San Giovanni in Lateránót, ahol külön figyelmet szenteltünk annak a Szent István királyunkra emlékező domborműnek, amelyen II. Szilveszter pápa átadja a koronát Asztrik apátnak, valamint megnéztük Michelangelo Mózesét (II. Gyula pápa síremlékét) a San Pietro in Vincoli-templomban. Az utunk hazafelé a császárfórumok mellett vezetett, ahol megszemlélhettük Traianus diadaloszlopát is, majd ismét rákanyarodtunk a Via del Corsóra, amelyet a kora esti órákra – ahogy jó idő esetén rendszerint – a látogatók már sétálóutcává változtattak, elhódítva az utat az autósoktól.

A csütörtöki nap egy kisebb tornagyakorlattal kezdődött, ugyanis 551 lépcsőfokot kellett megtenni ahhoz, hogy feljussunk a Szent Péter-bazilika kupolájának tetejére, azonban azok, akik vállalták a megpróbáltatást, méltó jutalomban részesültek, hiszen fenséges panoráma tárult a szemünk elé: Róma városa a lábunk előtt hevert. Visszatérve a templom belsejébe megnéztük többek között Michelangelo Piétáját, valamint a bazilika főkapuján látható jelenetet Zsigmond királyunk német-római császárrá koronázásáról. Utunk a Szent Péter térről az itáliai barokk építészet két nagy mesterének, Bernininek és Borromininek neveivel fémjelzett Piazza Navonára (Sant’Agnese in Agone-templom, a Négy folyó szökőkútja), majd Róma legrégebbi templomához, a Pantheonhoz vezetett. Délutáni kávékat ezúttal az 1760 óta működő művészkávézóban, az Antico Caffè Grecóban fogyasztottuk el, ahol mások mellett Goethe, Ibsen, Keats, Gogol, Thomas Mann, vagy éppen Liszt Ferenc, Bartók Béla és Márai Sándor is megfordultak. A nyárutót idéző jó időt a Spanyol-lépcsőn élveztük egy rövid ideig, majd a Trinitá dei Montitól elindultunk a Piazza del Popolo fölé magasodó, parkja és kilátója miatt közkedvelt találkozóhelyként is számon tartott Pincióra, ahol már alkonyati fényben vethettünk búcsúpillantást Róma városára.

Kilátás a Szent Péter-bazilika kupolájából

Piazza Navona

A pénteki napot, immáron elhagyva Rómát, Umbriának szenteltük. **Assisi** csodás fekvésű óvárosa, mind hangulatos középkori utcáival, mind panorámájával lenyűgözte a csoportot. A programból természetesen nem maradhatott el Assisi Szent Ferenc templomának, valamint a templom belsejét díszítő Giotto-falfreskóknak a megtekintése sem. Assisihez hasonlóan **Perugia** óvárosát (jellemzően az itáliai építészetre) szintén hegytetőn találjuk, ahol a középkori főtérről, városházáról és főutca ugyanúgy magával ragadja a látogatót, mint az elé táruló festői umbriai táj. Ráadásul a csoport a kulináris élvezeteknek is hódolhatott, mivel a városba érkezve éppen Perugia egyik ikonikus produktumának ünnepére, egy csokoládéfesztivál közepébe csöppentünk.

Assisi Szent Ferenc temploma

Umbriai táj hallgatóinkkal

Assisi

Perugia főutcája (a csokifesztivállal)

Tanulmányi kirándulásunk utolsó napján buszunkat hátrahagyva hajóra szálltunk és a tiszta időnek köszönhetően nem kellett sokáig várnunk, hogy a távolban megpillantsuk **Velence** jellegzetes épületeit. A bizánci hatás jegyeit is magán viselő lagúnák városát természetesen nem hagyhattuk el anélkül, hogy ne kerestük volna fel a Szent Márk teret, a Szent Márk-bazilikát, a Dózse-palotát, a Sőhajók hídját vagy a Rialtót. Ugyan nehezen szakadtunk el a velencei hangulattól, amely utunk méltó megkoronázásának bizonyult, de kora este vissza

kellett térni buszunkhoz és útnak indulni Szeged felé. Átlépve hajnalban már az egykori Pannónia határát is, a reggeli órákban érkeztünk haza.

Közeledünk Velencéhez

Velencei „utcakép”

Canal Grande

Dózse-palota

Reméljük, kalauzolásunkkal sikerült elérni célunkat, és hallgatóink számos új élménnyel és ismerettel tértek haza, sőt bízunk benne, hogy akár hagyományt teremtve mindezeket még sok hallgatónak meg tudjuk mutatni. Így nemcsak a katedrán vagy éppen két óra között, hanem ott a helyszínen mesélhetünk Róma és Itália örökségéről.

*Tóth Sándor Máté
(a Római Jogi Tanszék latintanára)*